

4 2013

atm

**Unikátní česká
aktivní ochrana**

**Počty zbraní
v Evropě**

**Lehká vozidla
pro speciální jednotky**

Ruské MRAPy

Kamov Ka-29TB

Německé F-4F končí

www.atmonline.cz

99 Kč 3,90 €

Výstava IDEX | IWA 2013

04
9 771802 482004

Německé **Phantomy** končí

Malé tečky a spousta kouře na obloze, to je charakteristická scéna známá každému, kdo někdy viděl přiletat legendární bojový letoun F-4 Phantom II. V Evropě je ale stále méně příležitostí ji znovu spatřit. Letos v červnu se totiž další uživatel, německé vojenské letectvo, chystá zmíněné stroje vyřadit z provozu. Součástí příprav na tento okamžik jsou i speciální kamuflážní schémata, jimiž jsou opatřeny některé z posledních létajících Phantomů.

Německá vláda objednala celkem 175 letounů McDonnell Douglas F-4F Phantom II v roce 1971 jako svým způsobem dočasné řešení. Stroje měly nahradit zastaralé typy F-104G Starfighter a Fiat G91, avšak jen do doby, než budou dodány vyvíjené letouny Panavia Tornado. S provozem Phantomů se tedy počítalo maximálně na 15 let. První F-4F převzala Luftwaffe 19. srpna 1973, avšak tento stroj zůstal na území USA kvůli nezbytným zkouškám. Na německé základně Wittmund přistála první dvojice F-4F o několik dní později, 31. srpna 1973. Dodávky Phantomů pokračovaly až do dubna 1976, kdy Luftwaffe převzala poslední kus.

Německé letectvo používalo zhruba polovinu svých F-4F pro stíhací úkoly a druhou polovinu v roli stíhacích bombardovacích strojů určených primárně k ničení pozemních cílů. V obou měly být posléze nahrazeny Tornady, ovšem když se nakonec Německo rozhodlo, že nenakoupí stíhací verzi Tornado ADV, muselo si Phantomy určené pro boj se vzdušnými cíli ponechat. Stroje tak unikly svému osudu o další více než dvě desetiletí.

Téměř po celou dobu provozu německých Phantomů se výcvik jejich pilotů uskutečňoval na území Spojených států. Nejprve krátce na letecké základně George AFB v Kalifornii a od roku 1976 na základně Holloman AFB v Novém Mexiku, kde bylo trvale dislokováno deset, od roku 1997 pak 24 strojů Luftwaffe. Výcvik tam byl ukončen až v roce 2004 a poté již v omezeném tempu pouhých čtyř nově vy-

cvičených pilotů ročně pokračoval na domácí základně Wittmund. Od roku 2011 se pak nepřeškolil žádný nový pilot a počet aktivních posádek F-4F tak postupně klesá.

První jednotkou Luftwaffe vyzbrojenou letouny F-4F se v roce 1973 stala stíhací eskadra (Jagdgeschwader) JG-73 na základně Wittmund. Další jednotkou byla stíhací bombardovací eskadra (Jagdbombgeschwader) JaBoG-35 na základně Pferdsfeld. Po pádu Berlínské zdi v roce 1989 a následné transformaci německých ozbrojených sil se přestaly Phantomy používat pro úderné mise, a tak byla JaBoG-35 reorganizována na stíhací JG-73 „Steinhoff“ a přesunuta na základnu Laage. Tam létala společně se stroji MiG-29, přičemž Phantomy vyřadila až v roce 2002.

Stroje sloužily také na základně Hopsten u JaBoG-36, která byla v lednu 1991 přeznačena na JG-72 „Westfalen“. I po jejím zrušení v roce 2002 ale letouny F-4F v Hopstenu zůstaly až do konce roku 2005, a to v rámci výcvikového střediska FLZ (Fluglehrzentrum). Do června 2008 pak Phantomy létaly také u eskadry JG-74 „Mölders“ (jméno používané do roku 2005) na základně Neuburg. Od té doby je jedinou bojovou jednotkou Luftwaffe používající F-4F již zmíněná JG-71 ve Wittmundu. Několik strojů pak létá také v rámci zkušební jednotky (Wehrtechnische Dienststelle) WTD-61 na letišti Manching.

V průběhu provozu prošly německé Phantomy několika modernizacemi, díky nimž byl prodloužen jejich technický život a také se

výrazně zlepšily jejich operační schopnosti. Asi nejdůležitější program nesl označení ICE (Improved Combat Efficiency) nebo také KWS (Kampfwertsteigerung) z první poloviny 90. let. Částečně jej podstoupilo 43 strojů určených k úderným úkolům, zatímco 113 stíhacích Phantomů získalo v letech 1991–1996 kompletní modernizaci. Šlo zejména o náhradu zastaralého radiolokátoru Westinghouse APQ-120 modernějším radarem Raytheon AN/APG-65, který umožnil integrovat i protiletadlové řízené střely středního dosahu AIM-120 AMRAAM. Zejména díky těmto střelám tak německé Phantomy i přes své stáří představovaly stále účinný zbraňový systém. O úspěšnosti uvedené modernizace svědčí i fakt, že ji téměř ve stejné podobě v roce 1997 pro své Phantomy F-4E objednalo také řecké letectvo, které tento program označuje jako „Peace Icarus 2000“.

I přesto byl ale konec provozu Phantomů nevyhnutelný. Jejich počet se postupně snižoval, a tak v květnu 2012 provozovala Luftwaffe už jen kolem 20 strojů F-4F a letos v lednu pouhých 14 ve Wittmundu a dva v Manchingu. Jejich posádky ale neustále plní důležité operační úkoly, včetně nepřetržité hotovosti

Zbarvení F-4F Phantom II v Luftwaffe

Německé Phantomy v průběhu své kariéry nosily tři základní kamuflážní schémata. Tím prvním bylo dvoubarevné šedozeleňé schéma „Norm 72“, které bylo navrženo zejména pro lety nízko nad terémem a úderů proti pozemním cílům. Při boji se vzdušnými cíli a pro lety ve větších výškách ale bylo příliš tmavé, a tak bylo na počátku 80. let nahrazeno kamufláží „Norm 81A“ skládající se ze dvou odstínů šedé, již se také přezdívalo „Šedá myš“. Tyto barvy lépe odpovídaly povětrnostním podmínkám severní Evropy a duální roli strojů F-4E. V rámci modernizace ICE, která z Phantomů učinila letouny schopné vést boj za hranicí viditelnosti, pak získaly stroje současné schéma „Norm 90J“, tvořené jedním odstínem modré barvy. Tato barva by měla letouny maskovat jak při pohledu zespodu proti vysoké oblačnosti, tak i při pohledu shora proti nízké oblačnosti. Právě první dva typy retrokamufláží byly v rámci připomínky tradice před nedávnem aplikovány na dva vybrané Phantomy zachycené na exkluzivních letových fotografiích.

QRA (Quick Reaction Alert) v rámci systému NATINADS. V prvním čtvrtletí roku 2012 pak působily Phantomy v misi Baltic Air Policing v Litvě a v březnu téhož roku také na základně Keflavik na Islandu.

Domácí hotovost bude posledních osm dvoučlenných posádek JG-71 držet až do samotného konce provozu. Nové letouny Eurofighter Typhoon totiž do Wittmundu dorazí teprve během letošního dubna, přičemž na konci června by jich mělo být na základ-

ně devět. Typhoony tak převezmou štafetu po Phantomech z eskadry JG-71, která bude v říjnu 2013 transformována na skupinu Taktische Luftwaffengruppe „Richthofen“. Se samotnými letouny F-4F Phantom II se jak JG-71 (odstaveny budou i stroje z WTD-61), tak i celá Luftwaffe plánuje slavnostně rozloučit v rámci veřejného dne otevřených dveří na základně Wittmund 29. června letošního roku.

Marco DIJKSHOORN ■

Překlad: Tomáš Soušek

